

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o wznowienie postępowania oraz wniosku o przywrócenie terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 4 kwietnia 2012 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 30 listopada 2011 r.,

I. oddala zażalenie,

II. przyznaje adw. E. H. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Poznaniu) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek M. O. o przywrócenie terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania (pkt 1) oraz odrzucił skargę z dnia 10 listopada 2011 r. o wznowienie postępowania

zakończony prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 23 czerwca 2005 r. (pkt 2).

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że zaskarżony wyrok jest prawomocny, gdyż Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 20 czerwca 2006 r. odmówił przyjęcia do rozpoznania wniesionej od niego skargi kasacyjnej. Wnioskodawca jako podstawy skargi o wznowienie postępowania wskazał pozbawienie możliwości działania i brak należytej reprezentacji, a zatem przesłanki określone w art. 408 k.p.c. i umożliwiające wystąpienie ze skargą po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku. Uzasadniało to w pierwszej kolejności zbadanie, czy istnieją podstawy do uwzględnienia zgłoszonego przez wnioskodawcę wniosku o przywrócenie trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi przewidzianego w art. 407 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego, skarżący o treści zaskarżonego skargą wyroku dowiedział się najpóźniej w dniu złożenia skargi kasacyjnej, tj. 24 października 2005 r. i nie wykazał, aby nie dochował terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania bez swej winy w rozumieniu art. 168 § 1 k.p.c. Z przedstawionej przez wnioskodawcę dokumentacji medycznej wynika co prawda, że jest on osobą schorowaną i często przebywa w leczeniu szpitalnym, jednakże pomiędzy okresami leczenia szpitalnego są dłuższe okresy przerw, w których wnioskodawca miał możliwość zadbania o swoje interesy procesowe, a pomimo dolegliwości związanych ze zdrowiem psychicznym posiada pełną zdolność do czynności prawnych. W konsekwencji skarga wniesiona po upływie przepisanej terminu podlega odrzuceniu z mocy art. 410 § 1 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie wnioskodawca zaskarżył je w części dotyczącej odrzucenia skargi (pkt 2), wnosząc o jego uchylenie oraz - na podstawie art. 380 w związku z art. 398²¹ k.p.c. - rozpoznanie i zmianę poprzez uwzględnienie wniosku - postanowienia w przedmiocie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi (pkt 1), które to postanowienie niewątpliwie miało wpływ na wynik sprawy.

Postanowieniu o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania skarżący zarzucił naruszenie art. 410 § 1 k.p.c., poprzez błędne przyjęcie, że zachodzą przewidziane w nim przesłanki, a w konsekwencji jego zastosowanie, powodujące odrzucenie skargi.

Postanowieniu o oddalenie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania zarzucono naruszenie art. 168 § 1 w związku z art. 233 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów przez sprzeczne z zasadami logiki oraz normami społecznymi uznanie, iż wnioskodawca, będąc osobą schorowaną fizycznie oraz cierpiącą na dolegliwości psychiczne, ponosi winę za przekroczenie ustawowego terminu z art. 407 § 1 k.p.c. do wniesienia skargi o wznowienie postępowania.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że wnioskodawca cierpi na szereg schorzeń (w tym o podłożu psychiatrycznym powodujących trudności z rozeznaniem i zrozumieniem przez niego aktualnej sytuacji), co stanowiło jedyną przyczynę zwłoki w złożeniu skargi o wznowienie postępowania. Jak wynika z przedłożonej do akt sprawy i niekwestionowanej przez Sąd Apelacyjny dokumentacji medycznej, stan zdrowia skarżącego również w okresach pobytu w domu był bardzo ciężki i uniemożliwiał mu podjęcie działań w celu ochrony jego prawnych interesów osobiście oraz z pomocą innych osób. W ocenie skarżącego, Sąd Apelacyjny przekroczył granice swobodnej oceny dowodów uznając, że skarżący, przy dolegliwościach czasem wręcz uniemożliwiających normalną egzystencję, miał fizyczną możliwość podjęcia prawnych działań w celu ochrony swoich interesów, a nadto art. 169 § 2 k.p.c. nakłada na stronę jedynie obowiązek uprawdopodobnienia okoliczności uzasadniających wnioski, a nie ich udowodnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Dla dokonania oceny prawidłowości orzeczenia w zakresie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania istotna jest ocena trafności rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu do dokonania tej czynności.

Stosownie do art. 168 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, sąd na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przepis ten nie może być interpretowany w sposób rozszerzający, gdyż jest zasadą, że

czynności procesowe powinny być dokonywane w terminie. O braku winy strony można zatem mówić tylko wtedy, gdy istniała jakaś przyczyna, która spowodowała uchybienie terminowi. Przyczyna taka zachodzi wówczas, gdy dokonanie czynności w ogóle (w sensie obiektywnym) było wykluczone, jak również w takich przypadkach, w których w danych okolicznościach nie można było oczekiwać od strony, by zachowała dany termin procesowy. Inaczej rzecz ujmując, brak winy w uchybieniu terminowi powinien być oceniany z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnej sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy i przy braniu pod uwagę także uchybień spowodowanych nawet lekkim niedbalstwem. Z tego względu w każdym przypadku przy ocenie braku winy, jako przesłanki przywrócenia terminu uchybionego przez stronę dotkniętą nawet ciężkim schorzeniem, należy uwzględniać wymaganie dołożenia należytej staranności człowieka przejawiającego dbałość o swe własne życiowo ważne sprawy. Choroba lub schorzenie, nawet przewlekłe, może być uznana za okoliczność usprawiedliwiająca niezachowanie terminu tylko wówczas, gdy rzeczywiście uniemożliwia podjęcie czynności procesowych, choćby przy pomocy osób trzecich. Natomiast odczuwane przez stronę dolegliwości lub okresowe zaostrzenia przewlekłego schorzenia nie mogą być potraktowane same w sobie jako przyczyna usprawiedliwiająca bezczynność strony (por. np. postanowienia z dnia 11 maja 2006 r., I UZ 7/06, niepublikowane; z dnia 29 maja 2007 r., II UZ 9/07, LEX nr 532124; z dnia 11 lipca 2007 r., III PZ 3/07, LEX nr 966813; z dnia 11 grudnia 2008 r., IV CZ 102/08, LEX nr 477573; z dnia 5 maja 2009 r., I UO 3/08, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 23 i orzeczenia w nich powołane).

W myśl art. 169 k.p.c. pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do sądu, w którym czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminu (§ 1), przy czym w piśmie tym należy uprawdopodobnić okoliczności uzasadniające wniosek (§ 2). Ocena czy nastąpiło uprawdopodobnienie, o którym stanowi art. 169 § 2 k.p.c., należy do sądu rozpatrującego wniosek. Chociaż uprawdopodobnienie jest wyjątkiem od reguły formalnego przeprowadzenia dowodu, działającym na korzyść strony powołującej się na określony fakt, to jednak nie oznacza to, że może ono opierać się tylko na

samych twierdzeniach strony. Odróżnienie aktu uprawdopodobnienia od przeprowadzenia dowodu polega między innymi na tym, że uprawdopodobnienie przeprowadza się za pomocą środków nieskrępowanych wymaganiami stawianymi co do formy przez przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, jednakże samo uprawdopodobnienie nie jest wystarczającą podstawą do uwzględnienia wniosku. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że okoliczności uprawdopodobnione przez stronę mogą stanowić podstawę do uwzględnienia wniosku dopiero wówczas, gdy ich ocena, dokonana przez sąd, wskazuje, że strona nie dokonała czynności w terminie bez swojej winy w rozumieniu art. 168 § 1 k.p.c. Przekonanie sądu o przynajmniej prawdopodobieństwie zaistnienia faktów, na które powołuje się strona domagająca się przywrócenia terminu, powinno opierać się na obiektywnych przesłankach, wynikających z przytoczonych we wniosku twierdzeń (por. między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1996 r., II CKN 23/96, z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 91/05, z dnia 12 maja 2006 r., V CZ 29/06 i z dnia 19 maja 2006 r., III CZ 28/06, niepublikowane).

Sąd Apelacyjny trafnie ocenił okoliczności przywołane przez skarżącego we wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, uznając, że nie ma podstaw do zastosowania art. 168 § 1 k.p.c. Z załączonej przez skarżącego dokumentacji medycznej oraz zaświadczeń lekarskich nie wynika, aby w całym okresie od dowiedzenia się o wyroku (co - jak przyjął Sąd drugiej instancji - nastąpiło w dniu 24 października 2005 r.) do daty wystąpienia ze skargą (10 listopada 2011 r.), a więc przez okres ponad 6 lat, stan zdrowia skarżącego nie pozwalał mu na dokonanie tej czynności procesowej, chociażby przy pomocy osób trzecich. Okoliczności tej nie uprawdopodobnia również zaświadczeniem z dnia 21 października 2011 r. wystawione przez psychiatryczny zakład opieki zdrowotnej, z którego wynika, że pod opieką poradni zdrowia psychicznego skarżący pozostaje dopiero od dnia 1 kwietnia 2011 r.

Z powyższych względów zażalenie podlega oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.